

IZDEVNIECĪBA
ŽURNĀLS SANTA

2019. gada 21. augustā
Nr. 34 (1137)

Elitas
Veidmanes
revolūcija
«Cilvēkiem
ir ierasts sīki
nodot.»

Kāpēc iekšlietu ministrs

Sandis Ģirģens

pirms miega

pārmet krustu?

Vija
Artmane
**Ļoti privātas
atmiņas**

Aktrise **ILVA**
CENTERE

Meitene, no kuras
gaida daudz

**Ko darīt, ja
vīrietim delikāta
problēma... gultā**

Saruna pie kafijas
tases ar prezidenta
kundzi

Andru Leviti

«Sāku pilnīgi jaunu dzīvi!»

ISSN 1407-2033

34

Cena 1,20 €

Skaistuma pasaules modes kliegziens – gliemežu kosmētika

SARUNA PIE KAFIJAS TASES

Teksts AIVA KANEPONE

Sāku pilnīgi jaunu dzīvi

FOTO – ILMĀRS ZNOTIŅŠ (VALSTS PREZIDENTA KANCELEJA), LAURIS VĪKSNE (F64) UN LETA

Inteliģenta, patiesa un vienkārša – tāda šķiet jaunā Valsts prezidenta kundze **ANDRA LEVITE**. Rudenī Andra pārceļas uz Latviju, lai 56 gadu vecumā sāktu jaunu dzīvi zemē, kurā nekad nav dzīvojusi.

Andras runā ir divas iezīmes, kas stāsta par viņas izcelsmi, – viegls trimdas un skaists, tikko manāms latgalietes akcents. Viņa dzimusi trimdā Vācijā, bet viņas mamma nāk no Latgales, no Aglonas.

Nelielā tikšanās Rīgas pilī ir pirmā iespēja viņu satikt un uzdot jautājumus, jo no intervijām Andra līdz šim ir vairājusies. Arī šoreiz viņa atbraukusi tikai uz divarpus dienām un tūlīt gata-vojas doties tālāk uz Aglonu, lai tur kopā ar prezidentu apmeklētu Vissvētākās Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas svētkus. Mazajā pils kabinetā uz tikšanos ar piecām žurnālistēm pirmā lēdija ienāk kopā ar vīru un, atbildot uz jautājumiem, brīžiem ar skatienu meklē viņa atbalstu. Egils labprāt iesaistās sarunā, un ik pa laikam uzmirdz viņu abu inteliģentā humora izjūta.

No malas redz skaidrāk

«Man jāatvainojas, ka tik ilgi nācās gaidīt tikšanos!» Andra mums uzsmaida. Viņai lielās pārmaiņas dzīvē nākušas kā pārsteigums, tāpēc vajadzēja laiku, lai sagatavotos doties līdzī vīram. Tagad pabeigtas pēdējās dežūras Luksemburgas pilsētas slimnīcā, kur viņa strādāja par ginekoloģi, un rudenī Andra pārceļas pavisam.

«Nevaru teikt, ka man šeit ir mājas, jo man te māju nekad nav bijis,» par savu Latvijas izjūtu atzīstas Andra. «Lasu Latvijas žurnālus, un man patīk stāsti par vasarām laukos pie vecāsmammām. Man nekad tādu lauku nav bijis un nekad nav bijis vecāsmammām. Vecāmma nomira Amerikā, vecaistēvs nomira Sibīrijā. Man šī Latvijas bērība ir atņemta. Es būtu priecīga, ja man tāda būtu bijusi. Bet tā nebija mana izvēle.»

Savā ziņā tas veido arī Andras skatu uz notikumiem Latvijā: «Tā ir visiem, kuri kāda iemesla dēļ stāvējuši ārpusē. Viņi no malas redz skaidrāk. Ja tu esi iekšā – tev viss liekas vai nu pareizi, vai šausmīgi. Klausos, kā cilvēki man stāsta, ka Latvijā kaut kas nenotiek pareizi vai notiek pārāk lēni, bet esmu redzējusi, kā notiek citur, un tur nenotiek labāk.»

Pavisam citādi ir pašam Egilam Levitam, jo viņš ir dzīvojis Latvijā līdz 16 gadu vecumam, līdz vecāki emigrēja no Padomju Savienības, – Egila tēvs Jonass Levits bija padomju disidents. Un sava Latvijas izjūta ir Egila un Andras bērniem Andrai un Linardam. Arī Linards ir topošais ārsts, vēlas specializēties bērnu psihiatrijā un pašlaik pēc studiju beigšanas strādā rezidentūrā Vācijā. Savukārt Indra kļuvusi par vides zinātnieci un darbojas starptautiskā organizācijā, kur gatavo vides projektus lielajām daudzmitiljonu pilsētām. «Mūsu bērniem ir bijusi arī Latvijas bērība,» stāsta Andra. Viņi abi jau no mazotnes visai daudz laika pavadījuši Latvijā un te izbaudījuši vasaras – gan ne pie vecāsmammām, bet nometnēs. Tāpēc viņiem Latvijā ir arī bērības draugi.

Meita Indra jau pat nopietni domājusi par pārcelšanos. «Bērni ir jauni cilvēki ar labām svešvalodu zināšanām, viņi maina valstis un pieņem lēmumus ātri un spontāni. Es nebrīnītos, ja viņi atgrieztos Latvijā,» piebilst Egils. Indra jau ir strādājusi Latvijas prezidentūrā Eiropas Savienības Padomē, bet Linards bijis praksē mūsu Paula Stradiņa Klīniskajā universitātes slimnīcā un Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā. «Dēls saka, ka, salīdzinot ar praksēm citur Eiropā, mediķi ir augsti kvalificēti, un tajā starpības nav. Atšķirība esot tikai attieksmē pret pacientu.»

Vecāki neiesakņojās

Andra pasaulē nākusi trimdā Vācijā: «Esmu dzimusi latviešu bēgļu ģimenē, un tā bija bēgļu sabiedrība, kurā izaugu.» Andrai ir svarīgi salikt pareizos akcentus, un pie savu vecāku stāsta viņai nepatīk vārdi – izceļoja vai devās trimdā: «Tas nozīmētu, ka cilvēks izdomā – o, man Norvēģijā būs labāka dzīve! Saliek savas mantas un sāk mācīties valodu. Maniem vecākiem tā nebija, viņi tiešām bēga.» Andras tēva ģimene nāk no Vidzemes, no Cēsu puses, mātes – no Latgales, no Aglonas, abi no laukiem.

**Bēgļu ģimenē
augt ir īpatnēji.
Vecāki nekad
neiesakņojas,
un zemapziņā
vienmēr ir
sajūta – nez uz
cik ilgu laiku
šeit būsīm?**

Vecāku liktenis iespaidoja arī profesijas izvēli: «Bēgļu ģimenē augt ir īpatnēji. Vecāki nekad neiesakņojas svešā zemē, un zemapziņā vienmēr ir tā sajūta – nez uz cik ilgu laiku šeit būsīm? Tad es izdomāju, ka studēšu medicīnu, jo, lai kur es nonāksu, lai kur man būs jādzīvo, cilvēka ķermenis tomēr visā pasaulē ir vienāds,» stāsta Andra.

Iepazināties Jāņos

«Ar Egilu es iepazinās ļoti latviskos Jāņos. Izveidojām ģimeni, mums ir divi bērni. Bieži pārcēlāmiem, bieži mainījām valstis. Egils bija priekšplānā, es biju aizmugurē,» Andra stāsta. Abu liktenīgā satikšanās Jāņu svinību laikā notika Vācijā, Annabergā, Baltijas studentu mītnē. Bet valstu mainīšana bija saistīta ar Egila darbu – viņš kļuva par pirmo atjaunotās Latvijas vēstnieku Vācijā, tad par vēstnieku Austrijā, Ungārijā

un Šveicē, bija Ministru prezidenta biedrs, tieslietu ministrs un Saeimas deputāts, kļuva par pirmo Latvijas tiesnesi Eiropas Cilvēktiesību tiesā, bet vēlāk par Latvijas pirmo Eiropas Savienības Tiesas tiesnesi.

Ko Andrai nozīmē atteikšanās no savas profesijas Egila amata dēļ? «Gadiem esmu nostrādājusi savā profesijā, un darīju to ļoti labprāt, bet daudz sliktāk būtu, ja ģimene būtu sadalīta,» viņa atbild. Taču iespējams, ka no profesijas nemaz nebūs jāatsakās un varēs strādāt arī šeit, Latvijā?

«Tas, kā es nonācu šajā amatā, notika samērā strauji un spontāni. Pieņēmu šo izaicinājumu, bet nebūtu apvainojies vai dusmīgs, ja mani nebūtu ievēlējuši, jo man jau līdz šim bija labs un interesants darbs. Es ļāvos – kā būs, tā būs, abējādi ir labi. Tāpēc nekādas īpašas plānošanas nebija. Tad, kad mani ievēlēja, radās jautājums arī par Andru. Andrai ir jādodas man līdzi, tāpēc tagad būs jautājums par viņas profesijas turpināšanu arī šeit. Un varēsīm redzēt, cik labi funkcionē citas valsts izdota diploma atzīšana mūsu valstī, jo Andrai ir Vācijas universitātes diploms. Andrai ir arī liela prakse, turklāt ne tikai ginekoloģijā, bet arī ķirurģijā – viņa ir operējoša ginekoloģe,» skaidro Egils Levits.

Līdz šim Andrai vīra darba dēļ atteikties no profesijas nebija vajadzības – kad Egils bija vēstnieka amatā, bērni bija pavisam mazi, un Andrai tāpat bija jāauklē mazie.

Vēstnieka sievas statusā viņa bijusi divas reizes – Vācijā un Austrijā. Abās pārējās valstīs Egilam nebija pastāvīgi jāuzturas. Tas nozīmē, ka Andrai arī iepriekš – esot vēstnieka kundzei – nācies palīdzēt vīram pienākumu veikšanā? «Pašā sākumā, kad Latvija atguva neatkarību, Egils bija vēstnieks Vācijā, un toreiz tā vēstnieku dzīve nemaz nebija eleganta vai spoža,» atceras Andra, un Egils turpina: «Vēstniecība atradās vienā dzīvoklī kopā ar igauniem un lietuviešiem, un katrai valstij bija sava istabiņa. Tādas ārējas greznības vispār nebija. Atceros, reiz bijām aicināti uz pieņemšanu pie vācu kolēģiem, un mums

PIETURZĪMES

- Dzimuši latviešu bēgļu ģimenē 1962. gada 16. novembrī.
- Studējusi medicīnu Gīsenes Universitātē Vācijā.
- Strādājusi par ginekologi Vācijā un Luksemburgā.
- Beidzamā darba vieta – Luksemburgas pilsētas slimnīca.
- Kopš 1991. gada precējusies ar Egilu Levīti.
- Meita Indra, dēls Linards.

nebija ne mašīnas, ne šofera. Tad aizbraucām uz to vietu, kur šoferi noliek mašīnas, un kājām gājām uz lepno ieeju. Ar laiku

tas sakārtojās, bet tādu greznu reprezentācijas pasākumu tāpat nebija.»

Varbūt sāksu ko pilnīgi jaunu!

Andrai pagaidām nav vīzijas par to, kā viņa gribētu nest savu lomu Latvijā. To viņa sapratīs, kad būs pārcēlusies uz Latviju: «Tas man būs laiks, kad mēģināšu orientēties un sapratišu visus piedāvājumus. Man noteikti vieglāk būs pieņemt tos, kas saistīti ar man tuvām un pazīstamām lietām, medicīnu un sieviešu veselību. Bet varbūt mani ieinteresēs kaut kas pilnīgi svešs. Ja tagad sāku pilnīgi jaunu dzīvi, tad varu sākt pilnīgi jaunas intereses! Man tā notiek pirmo reizi

dzīvē – viss ir jauns! Pati smejos, ka 56 gadu vecumā varu dzīvēt kaut ko piedzīvot pirmo reizi!»

Arī rūpes par publisko ārējo tēlu Andrai ir kas jauns. «Līdz šim es stāvēju operāciju zālē, kur ir darba drēbes, maskas un cepurītes, bet gaisma pagriezta uz pacientu. Operāciju zālē

Mēs cits citam ģimenē dodam diezgan lielu brīvību. Tas rada tuvību un uzticēšanos.

uzmanības centrā ir pacients. Neesmu pieradusi būt uzmanības centrā. Bet tagad tas pieder pie mana darba,» viņa saka.

Jautāta par to, kas viņu paredzamajā pirmās lēdijas statusā biedē, Andra atbild pavisam vienkārši: «Piemēram, ka man varētu publiski paslīdēt kāja!»

Ar Egilu nav garlaicīgi!

Egils un Andra apprecējās 1991. gadā – kopā nodzīvoti 28 gadi. Kā viņiem izdevies tik ilgi saglabāt skaistas un cieņpilnas attiecības?

«Man liekas, ar Egilu nekad nav garlaicīgi,» iesmejas Andra un turpina: «Es domāju, ka katram vajag savu pasauli. Vajadzīga zināma intelektuāla neatkarība.» Un, protams, kopīgas intereses! Egilam ir piemērs par viņu attiecībām – kad viņš strādāja par tiesnesi, Andra palīdzējusi nonākt pie taisnīgākiem spriedumiem: «Tiesas spriedumam jābūt tādām, lai to saprot normāls cilvēks no tautas un saka: jā, tas ir taisnīgi! Tas ir tests tiesnesim. Tad Andra man bija *tauta* ar veselo saprātu. Es viņai mājās izstāstīju gadījumu un prasīju: nu, kā tu izlemtu? Un gandrīz visos gadījumos tas sakrita ar to, kā mēs, tiesneši, to izlēmām. Šī dabiskā taisnīguma izjūta man bija svarīga, lai pārbaudītu, vai mani spriedumi ir pareizi.» Bija arī reizes, kad *tauta* nepiekrita, un tad bija nopietni jāpārdomā spriedums.

Viņu kopējais vaļasprieks ir staigāšana – Luksemburga

Aglonā Andra Levīte tikās ar abu lielāko konfesiju arhibīskapiem.

Uz vīra inaugurāciju Andra ieradās pārdomātā tērpā Žaklīnas Kenedijas stilā.

Arī prezidenta meita Indra ir domājusi par atgriešanos Latvijā.

izstaigāta gabaliņu pa gabaliņam, bijuši pārgājieni Francijā un citur pa kalniem, pa mežiem, pa plāvām. Prezidentam tas ļoti patīk – staigājot galva ir brīva, ķermenis kustas, domas lido.

Jautāta par ģimenes lielākajiem pārbaudījumiem, Andra atceras klasisko vidējā vecuma pāru izaicinājumu: «Vienu laiku bijām situācijā, kuru angļu valodā sauc par *sendviča pozīciju*. Mēs bijām tā vidējā paaudze, kurai vēl jārūpējas par bērniem un jau jārūpējas par vecākiem, taču mums bija vēl sava dzīve un sava profesija. Man liekas, tas posms bija diezgan stresains!» «Es piekrišu, bet tagad mēs esam jauni un brīvi!» nosmaida Egils.

Vēl viņi gan saviem bērniem, gan viens otram ģimenē dod diezgan lielu brīvību. «Tas, ka nekas netiek uzspiests, rada tuvinu un uzticēšanos,» uzskata Andra.

Jautāta par savu vēstījumu jaunām sievietēm, Andra atbild: «Skolas gados – mācīties! Mācies, mācies, mācies! Izglītība ir pamats visam. Ja būsi labā profesijā, tad varēsi pati sev nopelnīt. Ja gribēsi, varēsi būt neatkarīga. Un vēl – ar iespējamo partneri var satikties vienā acu līmenī. Ja ar savu partneri esi vienā līmenī, tad dzīve ir arī interesantāka. Tā pirmā mīlestība kaut kad beidzas, un rozā brilles ir noņemtas. Ja tad vairs nav nekā vienojoša, viss diezgan ātri izjūk.»

Andras pasaule

«Mana pasaule ir profesionālā medicīna, un tā manā dzīvē aizņem lielu vietu. Viesi, kas pie mums brauca, pārsvarā bija juristi, un šad tad teicu, ka es arī tagad esmu tāda juriste amatiere – tik daudz biju par šo tēmu piedalījusies sarunās! Bet mana pasaule tomēr ir medicīna. Mana pasaule ir arī literatūra. Egilam vairāk zinātniskā literatūra, man dailliteratūra,» stāsta Andra, bet Egils piebilst, ka tur viņi nav līdzvērtīgi: «Andra var sevi uzskatīt par juristi amatieri, bet es gan neesmu ginekologs amatieris, jo es nevaru uz asinīm skatīties!»

Sīrsnīgs rokasspiediens ar Vairu Vīķi-Freibergu.

Mana pasaule ir profesionālā medicīna, un tā manā dzīvē aizņem lielu vietu.

«Kad sāku stāstīt par savu darbu, Egils parasti jau diezgan drīz saka: lūdzu, beidz! Jo drīz vien iznāk runāt par asinīm vai citiem ķermeņa šķidrumiem,» smejas prezidenta kundze.

Profesiju izvēloties, viņas sapnis nav bijis kļūt tieši par ginekoloģi, visu sakārtoja nejaušība un maza divu studentu vienošanās. Augstskolā pēdējā studiju gadā Andra tika nozīmēta praktizēties anestezioloģijā. «Taču anesteziologi strādā operāciju zālēs, un noskaņa pie ķirurgiem ir diezgan šausmīga. Es biju nostrādājusi obligāto posmu pie ķirurgiem, kad sapratu, ka nevēlos tur atgriezties. Taču man bija studiju biedrs, kuram bija nozīmēta prakse ginekoloģijā. Viņš bija liels augumā, kluss un no sievietēm baidījās. Tad mēs abi izdomājām – viņš ies pie anesteziologiem, kur nav ar pacientiem jārunā, bet es iešu uz ginekoloģiju. Tā viņš pabeidza anesteziologus, bet es ginekologus. Dzīvē bieži cilvēks plāno, Dievs dara,» nosmaida Andra. Tagad viņa par ginekoloģi nostrādājusi vairāk nekā 30 gadu un pat brīvdienās labprāt iedomājas

par savu medicīnas pasauli: «Kad kaut kur kopā braucam, Egilam patīk sameklēt tiesas ēkas, bet man – slimnīcas. Kad braukājam pa Latvijas laukiem, labprāt apskatu slimnīcu Alūksnē vai Valkā. Es domāju, ka gan Francijā, gan Vācijā lauku apvidos piedzīvo to pašu, ko mēs Latvijā, – ārsti noveco, un viņu vietā citus nevar atrast. Ārstu trūkums nav unikāla parādība Latvijā, tā notiek visos Eiropas laukos.»

Jautāta par svarīgākajiem ieteikumiem sieviešu veselībai, Andra nosauc trīs svarīgākās lietas. Jaunai meitenei būtu jānokļūst pie uzticama ginekologa, kurš izskaidro dabiskās pārmaiņas laikā, kad viņa no meitenes kļūst par sievieti. Svarīgi, lai sievietei ir labi uzraudzīta grūtniecība un bērniņš varētu piedzimt iespējami vesels un saņemtu labāko aprūpi. Visbeidzot – dzīves otrajā pusē sievietei arī jāsaprot, ka pārmaiņas ir dabiskas, un tās ir jāizskaidro. Un, ja sievietei vajadzīga palīdzība to pieņemšanā, tā ir jāsaņem.

Ģimenes dārgumi

Egils Levits vēl nesen atzinās, ka Jūrmalas rezidence viņam šķiet visai nemājīga. Levitu ģimenei arī iepriekš nācies pārcelties no vienām mājām uz citām. Kā viņi rada mājas sajūtu?

«Mums ir zināmas mīļmantiņas, piemēram, bērnu māksla, kas rada mājīgumu!» teic Andra, bet Egils smejas, ka citiem mākslas darbi jāpērk, taču viņiem tie jau ir pašiem. Egila mamma gleznoja, un Levitu mājās pie sienas ir viņas gleznas. Savukārt Andras mamma

Ko Andrai Levitei ieteiktu kādreizējo Latvijas Valsts prezidentu kundzes?

LILITA ZATLERE, eksprezidenta Valda Zatlera sieva:

«Prezidenta kundzei, sākot atbildīgo dzīves posmu, novēlu ticēt sev un saglabāt savu personību. Sekot savai gaumei un sievišķīgai intūcijai. Mīlēt un pierast, ka neliels satraukums būs turpmākās dzīves pastāvīgs pavadoņs.»

IVETA VĒJONE, eksprezidenta Raimonda Vējoņa sieva:

«Ir aizsācies jauns dzīves cēliens, kas sniegs iespēju tikties ar daudziem interesantiem cilvēkiem. Viena laiku tas būs arī grūts un atbildīgs darbs, sniedzot savu atbalstu dažādām sabiedriskām aktivitātēm un projektiem un uzņemoties to patroņažu. Lai šajā laikā spēks un izturība, atbalstot Valsts prezidentu visās viņa iniciatīvās, jo labs vārds un būšana blakus stiprina mūsu mīļos un palīdz sasniegt pat vispārdošākus mērķus!»

izšuva, un viņas izšūtie galdauti tiek klāti uz galda. Mājīgumu rada arī ģimenes svinību fotogrāfijas. Pie ģimenes relikvijām pieder arī Andras vecāku bēgļu čemodāns un daži seni dokumenti.

Un, jā, Andra tiešām ir Levite, nevis Levita, kā šo uzvārdu sieviešu dzimtē pārvērstu mūsu valodnieki. Jo vienkārši tā tas ierakstīts dokumentos.